

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Prima Controversia. An verbi diuini Incarnatio, siue Christus ad aliquam
Theologicæ considerationis partem pertineat, vt eius obiectum? &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Diuisio
ma qua-
stionis.

IN HAC igitur prima Quaestione sex articulos continente conuenientiam quaerit Incarnationis, ac primo de conuenientia disputat absolute. Secundo in ordine ad finem. Tercio respectu circumstantiae temporis: Primum, videlicet absoluta conuenientia primo examinatur art. Secundum autem, scilicet conuenientia in ordine ad finem duplicem habet difficultatem: alteram de fine in sacris litteris reuelato; ac proinde nobis magis noto, qui est humani generis reparatio; de qua secundus agit articulus, & alteram de fine minimè reuelato sed rationi satis consono, qui est humanae naturae ac totius vniuersi cumulata perfectio; de qua, sicut & de comparatione vtriusque iam dicti finis tertio disputatur articulo, quo simul etiam discutitur prioris finis sufficientia & adaequatio. Quam stabilitatem relictoque pro constanti Verbi Diuini Incarnationem ad solam humani generis à ruina peccati reparationem fuisse necessariam siue conuenientem; cum duplex sit in homine peccatum, scilicet Originale quod omnibus est commune, & Actuale quod non omnibus inest; statim alia sese offert artic. quarto proxime sequenti quaestio disputanda; num scilicet principaliter Incarnatio Verbi facta fuerit ad tollendum peccatum Originale, quam Actuale? Postremo de conuenientia differit respectu circumstantiae temporis in duobus ultimis huius quaestionis articulis, quaerens in quinto, An conueniens fuerit Deum Incarnari à principio Mundi? in sexto verò; Num differri debuerit Incarnatio vsque ad finem Mundi?

PRIMA CONTROVERSIA.

An verbi diuini Incarnatio, siue Christus ad aliquam Theologica considerationis partem pertineat, vt eius obiectum? &c.

Sententia
Doct. r.

ALEXANDER ALENSIS in tertia parte summae Theologiae, membro 1. & 2. docet Incarnationis mysterium neque per Theologiam, neque per inditam Christi scientiam attingi posse; sed tantum per aliam superioris ordinis scientiam, quam ipse vocat scientiam vnionis, & addit eam post Christi Incarnationem fuisse beatis Angelis infusam.

SVAREZ in praefatione commentariorum, §. Interrogabit, tria dicit. Primum est, de singularibus necessarijs scientiam esse, qualis Deus ipse est; Christum autem considerari in hac scientia diuina sub reuelatione diuina, sub qua necessitas quaedam, & infallibilis rerum connectio & veritas reperitur; & ideo mirum non esse quod de ipso propria scientia instituitur. Secundum est: quamquam Christus indiuiduum quoddam sit: ratione tamen Incarnationis, quae in ipso est, ex se vniuersalem esse & habere (vt ita dicam) naturam suam, & communem essentiam, causasque & effectus, & proprietates illam consequentes, ex quibus aptissima materia efficitur, in qua scientia versari possit. Tertium est, in hac materia res quasdam alias esse, quae ad historiam potius, quam ad scientiam pertinere videntur: vt sunt ea, quae ad vitam Christi Domini, mortem, resurrectionem & alia huiusmodi mysteria contemplanda referuntur; de quibus in Theologia sermo habendus est, tum propter earum summam nobilitatem; tum etiam, vt eius, quae in nobis est, fidei conuenientem rationem tradant.

SCOTVS in quarto sent. dist. 10. q. 1. & RADA in sua octaua Controuersia secunda partis docent, Angelos omnes lumine suo naturali posse cognoscere mysteria gratiae iam à Deo facta; ac proinde Mysterium Incarnationis, quod est maximum omnium mysteriorum gratiae. Ex quo sequitur, non esse necessarium Angelis lumen Diuinae reuelationis Theologicum ad Incarnationem siue vnionem hypostaticam Verbi cum humana natura cognoscendum.

CAIETANVS in expositione tituli affirmat Iesum Christum, id est, Deum Incarnatum esse proprium huius postremae partis scientiae Theologicae subiectum: quae sequutus magister PERRICHTA dicit huius partis subiectum esse Deum Incarnatum, id est, Christum cum suis actionibus, passionibus & circumstantijs; siue Deum Incarnatum Sacramenta instituentem, & ad immortalitatem homines resuscitantem. Eandem Caietani sententiam sequitur VALENTIA, puncto secundo, & VASQUEZ in priori sua dubitatione circa textum & ALVAREZ re, magis quam verbis in expositione articuli dicens asserendum esse cum Caietano Verbi Incarnationem esse subiectum huius libri.

Incarnationis mysterium ab homine, & ab Angelo cognosci non lumine naturali, neque per scientiam nostram Theologica subalternatam, sed lumine supernaturali Theologico, nec esse necessarium lumen, aut habitum altioris ordinis. & Deum etiam per scientiam practicam non naturalem, sed supernaturalem illud cognoscere. Resolutio.

DVae sunt huius Controuersiae partes: altera quaerit an sub Theologica scientia lumine cognosci valeat Incarnationis mysterium, vel ad eius notitiam necesse sit altioris ordinis lumen à Deo nobis infundi? altera pars supposita prioris determinatione quaerit, an Incarnatio Verbi Diuini, seu Verbum Incarnatum, aut Christus sit alicuius, ac praesertim huius postremae partis Theologicae subiectum? Quaestio.

Ad euidentiam igitur primae partis: supponenda sunt primo ea, quae latè diximus de cognitione mysteriorum gratiae in 1. p. q. 57. art. 5. Controu. 1. Prior quaestio.

Secundo sciendum est, Incarnationis Mysterium dupliciter posse considerari: Vno modo quatenus est miraculum: Alio modo, quatenus est communicatio Dei ad creaturas; vtroque modo res omnes creatas, & creabiles sua dignitate transcendit. Nam quatenus miraculum est, ceterorum omnium etiam à Deo factibilium miraculorum maximum est, vt affirmant Aug. libr. 17. de Ciuit. Dei, cap. 17. Leo Papa in serm. 8. de Natiuitate Christi. Damascenus lib. 3. de fide cap. 1. S. Tho. super Ioann. cap. 2. lect. 3. & super Epistolam ad Hebraeos, c. 2. lect. 3. in fine. & in tertio sent. dist. 3. qu. 7. art. 2. & in 4. dist. 11. q. 1. art. 3. q. 3. & in 4. contra gent. cap. 27. & de potentia, q. 6. art. 2. ad 4. cuius verba sunt: Incarnatio Verbi est miraculum miraculorum, vt Sancti dicunt; quia est maius omnibus miraculis, & ad istud miraculum omnia alia ordinantur; & propter hoc non solum est inducens ad alia credendum; sed etiam alia miracula inducunt ad hoc, quod ipsum credatur. Dictum hoc explicat S. D. in 4. sent. loco notato, vbi ait transubstantiationem, & creationem ex parte eius, quod transmutatur, esse difficiliorem & maioris virtutis ostensionem, quam quaecumque alia mutatio: sed ex parte eius, ad quod est mutatio, longè difficiliorem & alij

alijs omnibus mutationibus excellentiorem esse mutationem, quae est in vnione humanae naturae ad Diuinam personam; Vnde (inquit) est miraculum omnium miraculorum. Qua loquendi forma significat Incarnationis mysterium absolute loquendo opus esse excellentioris virtutis, & esse maximum omnium miraculorum. In dist. verò 8. quaest. 2. artic. 3. ad tertium comparans Christi conceptionem cum transubstantiatione panis in eius corpus, distinguit dicens: Si in Conceptione vnio includatur, quae simul cum ipsa facta est, maior difficultas fuit in Conceptione, quam in transubstantiatione; quia illa vnio est terminata ad esse diuinæ personae: haec autem transubstantiatio ad corpus Christi; quia panis non conuertitur, nisi in corpus Christi. Si autem conceptionis opus includat tantum conuersionem sanguinum purissimum Virginis in corpus Christi, sic maior est difficultas in hac conuersione, quam in Conceptione, & c.

Quatenus etiam Incarnatio communicatio quaedam est, ceteras omnes excellit creatas emanationes, & opera Dei. Et de creatione quidem, cuius terminus est rerum ordo naturalis, nulla potest esse dubitatio; quia totus ordo supernaturalis, sub quo mysterium comprehenditur Incarnationis, dignior est toto ordine naturali, sub quo res omnes ad mundi naturalem integritatem pertinentes continentur. Comparatione verò ceterarum supernaturalium communicationum Incarnationem esse nobiliorem, probari facile potest singulas enumerando: Tres enim sunt. Prima per gratiam, per quam Deus non solum dicitur esse in creatura rationali; sed etiam habitare in ea sicut in Templo suo, vt ait S. D. 1. p. g. 43. artic. 3. Secunda communicatio spiritalis est per gloriam, in qua Deus per essentiam suam, vt speciem intelligibilem vnitur intellectui Beatorum. Tertia est per sacramentum Eucharistiae Sacramentum, per quod realiter, non solum Christi corpus & sanguis nobis communicatur, sed etiam Diuinitas ipsa illis hypostaticè copulata. Has autem communicationes Incarnationis Mysterium sua nobilitate transcendit. Primo: quia nulla dicitur communicationum fit cum vnione substantiali Diuinæ Personae cum tota natura nostra ex anima & corpore constituta, aut cum anima vel cum intellectu & voluntate: sed earum vnio est accidentaliter; cum communicatio per Incarnationem fiat cum vnione hypostatica huius substantiali; In prima namque vnitur nobis Deus, vt obiectum cognitum & amatum, & vt secundum essentiam suam in nobis existens longè nobiliori modo, quam communiter existat per essentiam in Creaturis, vt in allegato artic. 3. declarauimus. In secunda verò Beatorum intellectui copulatur, vt forma in esse intelligibili. In tertia autem datur quidem nobis Deus secundum esse reale (secundario tamen,) vt author est gratiae: Sed hi omnes vnionis modi sunt accidentales. Est igitur Incarnatio rerum omnium creaturarum, & creabilium nobilissima.

Resolutio Ex His sequitur Deum, vt auctor est naturae, Mysterium hoc intellectu suo, quamquam naturam Dei infinito secundum perfectionem in tali ordine, non differentiā attingere. Ad cuius euidentiam considerandum est, Dei praedicata tribus in Deo personis communia dupliciter esse differentiae seu rationis: Quaedam enim nullum dicunt seu connotant

A respectum ad creaturas, vt bonitas, vita, immaterialitas, immutabilitas, & aeternitas, & haec singula vnus rationis sunt, nec distinguuntur in naturalia & supernaturalia; ita vt, v. g. sit duplex in Deo bonitas, & duplex vita, & c. altera naturalis, & altera supernaturalis; sed omnis in Deo ratio bonitatis, vitae, ad rationem & perfectionem Dei pertinent naturalem, qua in suo esse constituitur simpliciter infinito. Quaedam autem sunt diuina praedicata, quae relationem connotant ad creaturas, vt potentia, scientia, prouidentia, prima causa finalis, exemplaris, & efficiens & c. & singula haec necessario distinguenda secundum rationem sunt in naturalia & supernaturalia; non quidem respectu Dei aut perfectionum eius, sed in ordine ad creaturas, in quibus effectus causant eis supernaturales. Singula namque duplicis ordinis terminos producibiles seu obiecta respiciunt, scilicet naturalis & supernaturalis: exempli gratia, potentia Dei quaedam efficit ad ordinem naturae pertinentia, vt patet in creatione rerum, & conseruatione, & concursu ad earum operanaturalia: quaedam verò facit supra totum ordinem, & facultatem naturae; vt cum per Moysen tot miracula facta sunt in Aegypto, & in deserto: & tempore Iosue, Deo principaliter imperante stetit Sol in medio Coeli: Et temporibus Heliae, & Elisaei fuscitati sunt mortui, & raptus Helias in Coelum, & alia innumera, quae passim narrantur in sacris litteris vtriusque Testamenti: Et ideo cum peritioribus Theologis distinguenda est in Deo duplex potentia, scilicet naturalis & supernaturalis; & similiter scientia practica, prouidentia, causa finalis, efficiens & exemplaris, & cetera. aded vt quae Deus operatur in rebus secundum potentiam naturalem, & vt causa naturalis, intelligatur non operari secundum potentiam supernaturalem, & vt causa supernaturalis, & e conuerso. Quamuis enim Deus in infinita sui ratione, & quidditate contineat non solum essentiam cum omnibus perfectionibus absolutis; sed etiam quatuor relationes, & tres hypostases, quae Deo conueniunt, vt est substantia supernaturalis; non est tamen creaturarum causa finalis, exemplaris, & efficiens sub ea ratione formali, qua relationes habet oppositas, & tres personas relationibus constitutas, & earum oppositione distinctas; quia relationibus vt sic nulla ratio conuenit agendi, vel quocumque modo causandi. Cum igitur Incarnatio Verbi diuini sit miraculum omnium miraculorum, atque aded ad rerum ordinem pertineat supernaturalem, & locum teneat in eo supremum, non potest à Deo cognosci per scientiam practicam naturalem, sed per supernaturalem, qua scilicet cognoscit, & causat ea, quae sunt ordinis supernaturalis; quod facili ac euidenti demonstratione probatur. Nam Deus, vt author naturae res creatas sua scientia practica cognoscit, quatenus in ipsis Dei potentia naturali continentur: at Incarnatio Verbi diuini non continetur in potentia Dei naturali; sed tantum supernaturali; ergo: Maior patet ex prima parte quaest. 14. art. 5. & quaest. 17. art. 8. Quibus in locis vide (si placet) ea, quae post Caietanum, & alios expositores scripsimus pro declaratione doctrinae D. Thom. & confutatione sententiae Scoti. Minor verò probatur;

A 2. quo-

quoniam Incarnatio ad ordinem pertinet supernaturalium; cum sit miraculorum omnium maximum; igitur non continetur in potentia Dei naturali, sed in supernaturali. Itaque Deus, qui res oēs creatas in seipso cognoscit ut in causa, mysteriū Incarnationis intuetur in seipso, nō per scientiam practicam naturalem, sed per scientiam practicam supernaturalem, qua scilicet res supernaturales causat, & in se ipso cognoscit, ut in causa supernaturali. Ut enim in allegato artic. 5. post Caietanum ostendimus, intelligere est id, quod primò fundat actiuam virtutem omnis intellectualis causæ, quatenus intellectualis causa est; igitur, si Deus est causa supernaturalis respectu quorundam effectuum, erit etiam in Deo respectu eorum scientia practica supernaturalis, quamuis respectu Dei nulla sit in eo scientia supernaturalis; quia nullus est ordo rerum aut perfectionum Deo superior.

Quamvis autem, ut antè diximus, mysterium Incarnationis sit miraculum omnium miraculorum: atque ideo præcipuum habeat locum inter opera Dei supernaturalia; adeo, ut specialem constituat ordinem, vnionis scilicet hypostatice superiorem, & diuersum ab ordine cæterorum entium supernaturalium, puta gratiæ, & gloriæ; non tamen necesse est specialem scientiam vnionis nuncupatam, aut lumen altioris ordinis, quàm sit Theologicum; quo cætera supernaturalia cognoscimus, à Deo nobis infundi; aut ex principiis à Deo reuelatis acquiri: quod hic affirmat expressè S. D. & in prima parte, quest. 1. artic. 7. ubi ait; in scientia Theologia tractari de Christo in ordine ad Deum: & optima ratione probatur: Quoniam vni & eidem habitui, siue scientiæ Theologiæ Deum assignamus ut obiectum, & creaturas ut ad Deum ordinatas; & eadem visio beata Deum, prout in se ipso est, contemplatur, & res creatas, & fidei nostræ mysteria ut in ipso representata; ergo etiam ijdem habitus singuli sufficient ad cognoscendam Verbi diuini Incarnationem nobis à Deo reuelatam. Antecedens quo ad primam partem patet ex prima part. quest. 1. artic. 3. 4. & 7. Quo ad secundam verò patet ex eodem artic. 7. & 2. 2. quest. 1. artic. 1. quo ad tertiam verò partem asseritur à D. Thom. in eodem libr. quest. 12. artic. 8. 9. & 10. Consequentia verò probatur; quia mysterium Incarnationis non est altius Deo, nec inferius creaturis, sed quasi medium inter Deum & creaturas, de vtroque extremo participans, & ex vtroque compositum, ex natura scilicet humana, & persona diuina; igitur sub eodem lumine & eadem scientia, vel habitu cognoscitur, quo cognoscuntur extrema, nempe Deus & Creatura. Et confirmatur primò, quoniam, ut ait S. D. prima par. quest. 1. artic. 3. Vnitas specifica potentie, & habitus consideranda est secundum rationem formalem obiecti; ratio formalis obiecti Theologiæ est diuina reuelatio mediata, sub qua cognoscitur non solum Deus & Creatura; sed etiam Incarnatio Verbi & Christus Dominus, prout est principium omnium mysteriorum humanæ salutis; ergo ad mysterium Incarnationis cognoscendum non est necessarius altior habitus.

Corollarium
resolutionis
secundam
illustrans.

Ex quibus vterius sequitur, mysterium Incarnationis non cognosci à nobis viatoribus per scientiam aliquam Theologiæ nostræ subalternatam; quoniam,

A vt ostendimus post Caietanum, & alios in prima par. q. 1. art. 2. de ratione scientiæ subalternatæ est, ut eius principia sint in seipsis inevidentia, sed euidentiā habeant in scientia superiori; at principia, quæ sunt articuli fidei ad humanitatem, & Incarnationem Christi pertinentes non habent euidentiā in nostra Theologia; ergo scientia de Incarnatione non subalternatur nostræ Theologiæ.

Secundo confirmatur; quia obiectum scientiæ subalternatæ addit obiectum subalternantis differentiam extraneam, & accidentalem: at Incarnatio seu Christus, de quo agitur in hoc tractatu non addit differentiam extraneam & accidentaliter dictam de Deo. Probatur minor; quoniam, ut ait S. D. infra quest. 16. art. 1. Hæc propositio, Deus est homo, non est, neque in materia remota, neque in materia contingenti, sed in materia naturali, & prædicatur homo de Deo, non per accidens, sed per se, sicut species de sua hypostasi, non quidem ratione forme significatæ per hoc nomen Deus; sed ratione suppositi, quod est hypostasis humane nature.

Iam verò de secunda parte propositæ Controuersiæ quærent; Num Incarnatio Verbi sit alius Theologiæ scientiæ partis subiectum? breuiter agendum est.

Sciendum est igitur scientiam præsertim infusam vel à Deo reuelatam posse, non solum ad vniuersalia; sed etiam ad multa singularia secundum eorum indiuiduales condiciones extendi. Cuius dicti ratio colligitur ex differentia inter scientiam infusam vel à Deo reuelatam, & scientias naturales, id est, virtute naturali luminis intellectualis acquisitas: nam quælibet scientia naturalis ex quidditate sui obiecti, veluti principio veritatum omnium ad ipsam pertinentium conclusionibus deducit necessarias, in quibus scilicet subiectum ratione suæ quidditatis infallibilem habet connexionem, & causalitatem cum prædicato; hæc verò tantum illæ sunt, in quibus passio, seu proprietas aliqua naturalis dicitur de subiecto: hæc enim necessario sequitur ex intima subiecti natura sibi dimissa; actiones verò singulares, & contingentes nullam habent in subiecto necessariam, & infallibilem causalitatem; & ideo propositiones, in quibus actiones singulares, & contingentes de subiecto prædicantur, nulla possunt necessaria seu legitima & vera consequentia deduci ex quidditate subiecti. Scientia verò indita Christi, & nostra Theologia, non solum ex rerum quidditatibus & ex principiis vniuersalibus, sed ex multis singularibus principiis, quæ sunt articuli fidei, aut etiam determinaciones diuinæ voluntatis, quas Beati vident in essentia Dei, conclusiones deducit infallibilem, & necessariam cum his principiis connexionem habentes, quamquam secundum se consideratæ sint contingentes.

Potest igitur nostra Theologia, quatenus est scientia à Deo mediata reuelata, ex principiis singularibus ad Christum, & eius Incarnationem, aut etiam opera à Deo prædestinata pertinentibus, singulares conclusiones, necessariam & infallibilem cum illis principiis connexionem habentes, inferre; exempli gratia, ad Ephes. 1. ait Apostolus: Vt notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ secundum beneplacitum eius, quod proposuit in eo in dispensatione plenitudinis temporum illustrare omnia in Christo, quæ in cælis, & quæ in terra sunt in ipso. Ex hoc autem singulari principio per necessariam consequentiam deducitur hæc conclusio singularis, & suapte natura contingens, videlicet; ergo Deus in Christo restaurauit, & actu restau-

Conf. 2.

Posterior
questio.

Ex differentia
theologiæ
ab alijs
scientijs
ostenditur
Incarnationis
mysterium
Christum
ipsum esse
partem huius
Theologiæ
subiectum.

Resolutio.

Probatur.

restaurat ruinas Angelorum assumendo homines ad ordines eorum. Quae deductio videtur evidens & necessaria; quia supposita obstinatione malorum Angelorum, quorum casu ruina facta est in Angelicis Choris, & Hierarchijs, restauratio ruinae, quam fecit Deus per Christum hominum redemptorem & glorificatorem, non aliter intelligi potest, quam per assumptionem hominum ad ordines Angelorum. Et Hebr. 10. idem Apostolus de Christo sic loquitur: *Ideo ingrediens mundum dicit hostiam & oblationem noluit; corpus autem aptasti mihi, &c.* In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel. Ex quo fidei principio sequitur per euentem & necessariam conceptionem instanti, & in sua passione meruisse. Probatur haec consequentia; quia tam voluntas patiendi, & offerendi seipsum Deo pro peccatis nostris in satisfactionem, quam ipsa passio fuit in Christo meritoria. His adde articulos omnes ad humanitatem Christi pertinentes esse principia fidei; ac proinde posse ex eis deduci conclusiones, non quidem vniuersales; quoniam ex principio singulari non sequitur veritas vniuersalis; igitur ex eis inferri poterunt tantum veritates singulares ad actiones Christi pertinentes, & nostrae Theologiae scientiam integrantes. Eandem veritatem, nimirum Theologiae partem aliquam agere de Christo, ut eius obiecto, docet expressè S. D. hic in prologo, & post eum Caietanus; cuius veritatis rationem assignat idem S. D. in 2. 2. qu. 1. artic. 3. ad secundum, dicens: Deum non incarnari secundum se consideratum fuit possibile etiam post tempus Abrahae; sed secundum quod cadit sub praesentia diuina, habet quandam necessitatem insubilitatis; & hoc modo cadit sub fide: unde prout cadit sub fide, non potest esse falsum. Quia doctrina Caietani vitur aduersus Scotum in prima par. qu. 1. art. 3. Vbi sic primum eius diluit argumentum: Incarnatio, & alia huiusmodi secundum se contingentia, ut subsumuntur huic scientiae, sunt necessaria; quemadmodum, ut scita à Deo sunt necessaria, ut in quaest. 14. patebit. Non solum igitur Incarnatio Verbi diuini, sed alia multa singularia, & secundum se contingentia in sacris litteris à Deo reuelata nostrae principia sunt Theologiae, ex quibus verè ac propriè scibiles conclusiones inferuntur: exempli gratia; Mariam Virginem peperisse, principium est fidei, Luc. 1. & Isaia 7. nobis à Deo reuelatum. Ex quo necessariò sequitur duo corpora posse diuina virtute se inuicem penetrare, & similiter cum Luc. 1. pronunciat Angelus, Mariam esse gratia plenam, principium est fidei; ex quo sequitur gratiae plenitudinem super omnes creaturas habuisse Mariam; quia per gratiam illam reddebatur idonea mater Dei.

Prob. 2.

Prob. 3.

Prob. 4.

Quid intel-
ligatur no-
mine in-
carnationis

Porre-
cta.

Secundo considerandum est, hoc loco nomine Incarnationis, & Christi, non solum hypostaticam vnionem Verbi cum humanitate, aut solum Christum huius vnionis terminum comprehendere; sed etiam actiones omnes, & passiones Christi ad humani generis redemptionem, & ipsius Christi gloriam, & exaltationem ordinatas, ut hic scitè notat magister Porre-cta, ita ut obiectum huius Theologiae partis sit Christus non omnino absolutè, aut praecisè; sed quo ad plura tum intrinsecè tum extrinsecè sibi conuenientia; de quibus distinctis quaestionibus, & articulis in hoc tractatu di-

sputat sanctus Thomas. Haec verò sunt Incarnationis conuenientia, modus, &c. gratia, scientia, potentia, defectus assumpti, voluntatis actus, meritum, oratio, sacerdotium, filiatio, praedestinatio, adoratio, respectus ad matrem, & matris ad ipsum cum omnibus matri conuenientibus, conceptio, natiuitas, praedicatio, passio, mors, resurrectio, &c. de quibus ordinatè differit S. D. in hac tertia parte suae summae: ex his enim singulis veluti principijs singularibus & singulariter sumptis, ac fide notis nobis conclusiones deducit ad scientiam nostrae Theologiae pertinentes; ac proinde falsum est, tam secundum, quam tertium dictum Suarezij. Non solum enim Christus, ut indiuiduum quoddam est; sed etiam Incarnatio, quatenus est huius personae diuinae, scilicet filij cum hac humanitate, in hoc tractatu consideratur; quamuis in tertia quaest. ad complementum doctrinae disputet de vnione, & assumptione, quasi communiter, & specificè sumpta, quatenus scilicet potest attribui naturae diuinae, vel personae, aut vni, vel pluribus, vel etiam omnibus, aut vni magis quam alteri. In quarta verò quaest. de eadem agit in ordine ad naturam assumptibilem: num scilicet humana natura sola, vel etiam alia natura fuerit assumptibilis, & an humanitas à singularibus abstracta debuerit assumi, vel ut est in omnibus singularibus, &c. Quas omnes difficultates ex absoluta, & quasi specifica ratione assumptionis, & vnionis determinat sanctus Thomas.

Contra S. u.
regij 2. co-
3 dictum.

Conclusiones deductae & probatae.

PRIMA CONCLUSIO: Neque homo, neque Angelus virtute, seu lumine sui intellectus naturali, neque Deus, ut author naturae per scientiam suam praedicam naturalem potest mysterium Incarnationis attingere. Conclusionem hanc, quoad primas duas partes latè probauimus in prima par. qu. 57. art. 5. Controuersia 1. quo ad tertiam verò patet ex dictis.

SECUNDA CONCLUSIO: Ad nostrae Theologiae considerationem pertinet Incarnatio Verbi diuini: haec patet ex dictis, & probatur: quoniam, ut ait Augustinus lib. 14. de Trinitate, cap. 1. Huic scientiae attribuitur illud tantummodo, quo fides saluberrima gignitur, nutritur, defenditur, roboratur. Quod intelligendum est quo ad omnia mysteria diuinitus Ecclesiae à Deo reuelata, ut probat S. D. in prima parte, quaest. 1. artic. 8. Ad nostram enim Theologiam pertinet, non solum sua principia, quae sunt articuli fidei, declarare; sed etiam ea, quae infideles aduersus eadem fidei principia producant, argumenta diluere: & quaedam etiam fidei mysteria ex alijs, quae consentuntur infideles, arguendo probare, & ex singulis fidei principijs conclusiones ad habitum nostrae Theologiae pertinentes inferre. Certum est autem Incarnationem Verbi diuini, vnum esse ex praecipuis fidei mysterijs nobis à Deo reuelatis: igitur circa illud explicandum, defendendum, & suo modo comprobandum versabitur nostra Theologia: & ex eodem etiam, ut principio Theologicas inferet conclusiones. Secundo probatur; quoniam ad Theologiam pertinet agere de Deo, quatenus communicatur creaturis: in Incarnatione verò summo modo possibili se ipsum Deus communicat creaturæ.

S. Thom.

TERTIA CONCLUSIO: *Ad mysterium Incarnationis cognoscendum non est necessaria scientia altioris ordinis, quam sit nostra Theologia.* Hæc patet ex dictis, & sequitur ex præcedenti.

QUARTA CONCLUSIO: *Mysterium Incarnationis non cognoscitur à nobis per scientiam aliquam nostræ Theologiæ subalternatam.* Hæc patet ex dictis.

ULTIMA CONCLUSIO: *Christus Dominus, seu Incarnatio in sensu iam explicato subiectum est huius tertie partis proprium, & adequatum.* Ad cuius intelligentiam scito hic sumi Incarnationem cum suo termino totali, scilicet Christo ex utraque natura composito: & ideo secundum hæc in idem redit asserere Christum, aut Incarnationem esse huius Theologiæ partis subiectum.

Argumenta, & solutiones.

Cont. concl. obijciunt.

CONTRA PRIMAM conclusionem, quo ad primam, & secundam partem militant argumenta, quæ notauimus in prima parte, quest. 57. artic. 5. contra sextam conclusionem illius *Controuersie*. Contra eandem conclusionem produci potest hoc argumentum: Incarnationem esse possibilem potest naturaliter ab Angelo, & ab homine cognosci; ergo cognitio mysterij Incarnationis non est propria nostræ Theologiæ. Consequentia euidens est; quoniam eodem lumine est cognoscibilis huius mysterij possibilitas, & eius existentia: *Antecedens verò probatur*; quia mysterium hoc esse possibile prouenit ex infinitate Diuinæ personæ, propter quam illi conuenit, ut fieri possit in ea concursus diuersarum naturarum secundum subsistentiam, ut ait S. D. *infra quest. 3. art. 1. ad secundum*, sed hanc infinitatem naturaliter cognoscit Angelus & homo: Scimus enim omnem Dei perfectionem esse simpliciter infinitam: constat autem personalitatem esse perfectionem simpliciter: quoniam, ut ait S. Thom. in prima parte, quest. 29. artic. tertio: *persona significat, id quod est perfectissimum in tota natura, scilicet subsistens in rationali natura*: ergo. Respondetur falsum esse antecedens: Ad cuius probationem dico duplicem esse secundum rationem infinitatem diuinæ personalitatis: *alteram* illi conuenientem, quatenus est quasi forma, qua diuina natura terminatur, & subsistit infinite, non solum ut in se est, sed etiam ut principium quod totius ordinis naturalis in rebus à Deo creatis, vel creabilibus: & *alteram* illi conuenientem, quatenus est principium rerum supernaturalium, & alienam etiam potest terminare naturam. Ex his ad probationem antecedentis dico, primam eius propositionem esse veram de secunda infinitate: falsam autem de prima: secundam verò propositionem esse veram de prima; falsam autem de secunda infinitate.

Obijciunt.

Contra eandem conclusionem, quo ad tertiam partem est argumentum: Quia Deus, ut author naturæ comprehendit infinitatem suæ personalitatis; ergo ut author naturæ cognoscit eam posse terminare alienam naturam; igitur ut author naturæ cognoscit hoc mysterium. Antecedens patet. *Prima consequentia probatur*: quoniam ex infinitate suæ personalitatis habet diuinam personam, ut possit alienam naturam terminare: *secunda verò*; quia mysterium Incarnationis in hoc consistit, quod est terminare naturam humanam, quæ aliena est à

diuina natura. Respondetur sicut ad præcedens. *Solut.* Nam, si sermo sit de secunda infinitate falsum est antecedens: si verò de prima admissio antecedente negatur consequentia.

CONTRA SECUNDAM CONCLUSIONEM sunt argumenta, quæ refert, & soluit Medina in prima sua questione introductoria. Contra eandem conclusionem est hoc argumentum: Scientia nostræ Theologiæ utilis est ad salutem, ut probat S. D. in prima parte, quest. 1. artic. 1. at notitia mysterij Incarnationis superuacanea est, & reprehensione digna, ut ait Basilus in sermone de humana Christi generatione, & eius consideratio perniciofa est inducens in varios errores, ut affirmat Athanasius in libr. quod unus sit Christus. Respondetur, falsam esse minorem. Ad cuius probationem dico, sanctum Basilium, & Athanasium loqui de nimis curiosa, & temeraria perscrutatione huius mysterij, quæ scilicet soli innititur lumini naturali; non autem de inuestigatione & consideratione, quæ fit secundum regulas fidei, & Ecclesiæ doctrinam, qualis est ea, quam tradit nostra Theologia.

CONTRA TERTIAM conclusionem tria sunt argumenta. Primum est ex autoritate Cyrilli, & Agapiti Papæ. Nam Cyrillus lib. 6. in Ioann. cap. 1. 47. in fine dicit, hoc mysterium à nobis cognosci non posse, nisi visione beatifica; quia Ioann. 14. scriptum est: *In illo die* (scilicet Patriæ) *vos cognoscitis, quia ego sum in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis*, scilicet ratione Incarnationis. Agapitus autem in Epistola ad Antinoium ait, veritates huius mysterij sola fide posse cognosci in via, sed lumen gloriæ, & fides sunt superiora lumine Theologico; ergo. Respondetur Cyrillum loqui de cognitione euidenti huius mysterij, quæ non habetur in via; sed expectatur in Patria: Agapitus autem loquitur de ijs, quæ pertinent ad substantiam Incarnationis, quales sunt articuli de humanitate Christi: Hi namque sola fide cognoscuntur. Vel potest eius dictum intelligi de fidei reuelatione, siue sit immediata, qualis est de fidei principijs, siue sit mediata, qualis est de conclusionibus Theologicis; hæc enim ex illa deriuantur.

Secundum argumentum est: Mysterium Incarnationis siue Christus, qui est huius partis obiectum, est altioris ordinis, quam sint res ordinis gratiæ vel gloriæ; ergo lumen, quo attingitur, est altius lumine Theologico, quo spectantia ad ordinem gratiæ cognoscuntur: Antecedens patet, & explicatur hic à Caietano, & alijs. *Consequentia verò probatur primo*: Quia res ordinis gratiæ ideo nequeunt attingi lumine naturali proportionato rebus ordinis naturalis; quia sunt ordinis superioris, quam sit ordo naturalium; igitur cum Incarnatio siue unio hypostatica & Christus eius terminus sint altioris ordinis, quam sit ordo gratiæ, non poterit cognosci per lumen & habitum nostræ Theologiæ, quæ est scientia proportionem habens cum ordine gratiæ. *Secundo probatur eadem consequentia*; quia sicut res se habet ad esse, ita ad cognosci; ergo res superioris ordinis non potest cognosci, nisi per scientiam superioris ordinis. Respondetur *Solut.* nullam esse consequentiam: Ad cuius probationem negatur etiam consequentia; quia sicut duplex est ordo entium, seu obiectorum intelligibilium; quidam enim est naturalis, & qui-

Contra 2. concl. obijciunt. Medina.

S. Thom.

Solut. Basil. Athan.

Contra 3. concl. obijciunt. Cyrillus. Agapitus.

Solutio.

Obijciunt.

quidam supernaturalis, ita duplex est ordo intellectuum, formaliter loquendo: alter naturalis; alter supernaturalis. Intellectus naturalis est, cuius lumen & virtus naturalem habet proportionem seu consonantiam cum ente seu obiecto intelligibili ordinis naturalis; quia nimirum ipsum attingit secundum totam eius latitudinem; quamvis illud, quo ad omnes eius partes non comprehendat aut quidditatiue cognoscat: Intellectus enim noster suo lumine naturali substantias separatas, & Deum attingit, licet nec hunc, nec illas quidditatiue cognoscat: intellectus autem supernaturalis est, cuius lumen, & virtus proportionem habet, seu consonantiam cum ente, siue obiecto intelligibili ordinis supernaturalis secundum totam eius latitudinem: fit autem hæc proportio in intellectu creato Angelico, vel humano per additum lumen, & auxilium Dei supernaturale: sicut enim lumen intellectus nostri naturale participatio quædam est luminis, & intellectus Dei naturalis, quo scilicet naturalia cognoscit, & operatur iuxta illud Plal. 4. *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine*: ita lumen intellectus nostri supernaturale participatio quædam est intellectus Dei supernaturalis, quo scilicet supernaturalia cognoscit, & causat. Et quemadmodum Deus suo intellectu naturali, ut sic, totam entis naturalis latitudinem comprehendit, sic intellectus creatus suo lumine ac virtute à Deo participata ad totam extenditur entis naturalis latitudinem, licet eam quo ad omnes eius partes non comprehendat. Cum igitur Incarnationis mysterium ad ordinem pertineat entis supernaturalis, poterit à nobis per intellectum supernaturalem, idest illustratum lumine supernaturali; ac proinde per habitum fidei, & per scientiam nostræ Theologiæ ex eo derivatam cognosci, qua etiam cognoscitur Deus, ut author supernaturalium, & ut obiectum supernaturale. *Ad argumentum igitur in forma*, negatur consequentia. *Ad cuius probationem* negatur etiam consequentia; quia non eodem modo comparatur intellectus noster habens scientiâ Theologiæ cum ordine gratiæ, sicut comparatur intellectus noster solum habens lumen naturale cum ordine entis naturalis: Nam hic respicit ens naturale, ut obiectum suum adæquatum: ille verò non respicit ordinem gratiæ, ut obiectum suum adæquatum; sed totum ens supernaturale, quod comprehendit etiam mysterium Incarnationis, &c. Et ex his etiam satis fit *secunda probationi* consequentiæ: Falsum est enim Incarnationem esse obiectum superioris ordinis, quam sit obiectum scientiæ Theologiæ. Nam, ut diximus, sub eodem ordine, scilicet supernaturali continetur, ut pars quædam est obiecti adæquati scientiæ Theologiæ. *Secundo dico* propositionem illam: *Sicut res se habet ad esse, ita ad cognosci*, non ita esse intelligendam, ut lumen, & cognitio etiam comprehensiva rei, puta Incarnationis, debeant esse eiusdem ordinis cum ipsa re cognita, scilicet Incarnatione, si sermo sit de ordine, quasi in specie eo modo, quo ordo naturalium distinguitur in ordinem substantiarum materialium & spiritualium creaturarum, & substantiæ spiritualis increatæ, quasi in tres species, vel tria genera magis determinata, quam ordo naturalium in communem; quemadmodum etiam ordo supernaturalium in plures dividitur ordines, scilicet gratiæ, gloriæ, unionis hypostaticæ, & Dei, ut author est super-

A naturalium. De ordine igitur sic specialiter accepto loquendo non oportet lumen, & cognitionem esse eiusdem ordinis cum ipsa re cognita; quia lumen gloriæ, & visio beata, qua Christus videt Deum quidditatiue, & Incarnationem comprehensivè, non est eiusdem ordinis cum Deo clarè viso, qui est ordinis increati, neque cum ipsa Incarnatione, quæ constituit ordinem hypostaticum: & eadem ratione non intelligitur dicta propositio de esse rei cognoscibilis quo ad eius entitativam, & specificam perfectionem, & de cognitione quo ad lumen: quoniam Incarnatio, & visio beata comprehenduntur per lumen gloriæ, & forsitan etiam per scientiam inditam Christi, & tamen entitatiue sunt perfectiores illis. *Quos itaque legitimos, ac veros sensus habet illa propositio*: Primo namque potest intelligi de esse, quod habet res in intellectu ratione speciei; nam, quo fuerit perfectior species, eo res erit magis cognoscibilis ab intellectu: & ideo superiores Angeli perfectiorem de se ipsis habent cognitionem, quam de illis habeant inferiores; quia perfectiori specie, scilicet essentia sua seipsos intelligunt, quam sint illæ species, quibus ab inferioribus cognoscuntur. Hunc sensum exprimit S. D. in prima parte, quæst. 14. art. 6. ad 1. *Secundo* intelligitur dicta propositio de lumine, sub quo est elicienda cognitio: Necesse est enim lumen esse rei cognitæ proportionatum, non quo ad perfectionem entitativam, sed quo ad habitudinem ad illam, ut ad obiectum, ut ait S. D. prima par. qu. 12. artic. 1. ad quartum, s. Thom. &c.

Tertium argumentum est: Scientia Theologiæ, obicitur 3. quam Angeli habuerunt à principio, fuit evidens, & illis indita fuit, veluti naturalis proprietas consequens naturam: cognitio verò, quam habuerunt de Christo, neque fuit indita, neque clara; ergo non fuit Theologica. *Antecedens* quo ad primam partem patet ex ijs, quæ diximus in prima parte, quæst. 1. art. 2. de Theologia Angelorum, & quæst. 55. art. 2. de speciebus, quibus intelligunt Angeli: Quo ad secundam verò partem est D. Tho. in eodem lib. quæst. 57. art. 1. Respondetur ex D. Thom. prima par. q. 57. *Solut.* art. 5. ad primum: falsum esse antecedens, quo ad secundam partem absolute loquendo: Nam omnes Angeli à principio claram, & inditam habuerunt notitiam Incarnationis in generali, siue quo ad eius substantiam & quidditatem, & de ijs, quæ ex ea necessario consequuntur, quorum tamen cognitio non fuit in Angelis discursiva, ut contra Bannesium diximus in prima par. q. 1. art. 2. *Controu. 3. concl. 4.* Quo ad speciales verò condiciones, & circumstantias, quæ cum hoc mysterio non sunt necessario connexæ, non omnes Angeli à principio de omnibus sunt edocti in actu secundo. Sed quidam etiam superiores Angeli postea didicerunt, ut ex Isaia cap. 63. docet Dionys. in 7. cap. Cælestis Hierarch. Cuius verba Dionys. refert S. D. in dict. quæst. 57. art. 5. Hæc tamen, quæ postea didicerunt iam à principio quodammodo in actu primo, seu habitu cognoscebant, eo ferè modo, quo per species naturali cognitioni deferuientes cognoscunt Angeli rerum quidditates, quando voluerint in actu secundo. Singularia verò & eorum condiciones, & circumstantias cognoscere non possunt in actu secundo, nisi postquam fuerint existentia in rerum natura; quæ tamè ab initio cognouerunt in actu primo, ut ostendimus in prima parte, quæst. 57. artic. 2. *Controu. 2.*

Cont. 4.
concl. obj.
ciunt,

August.
Cyrill.
Damasc.
Solus.

Contra v.
unā concl.
obje.

Conf.

Solus.

Ad conf.

CONTRA QVARTAM conclusionem est hoc argumentum: Illa scientia, cuius obiectum addit differentiam accidentalem ad obiectum alterius, est illi subalternata, ut dicitur in primo Posterior. cap. 13. at huius tractatus siue partis obiectum, scilicet Christus addit differentiam accidentalem ad obiectum Theologiæ, quod est Deus: ergo. Probatur hac minor; quia Christus ad rationem Deitatis addit humanitatem terminatam per Verbum, vel vnctam oleo Deitatis, ut docent Augustinus in lib. de Dono perseverantiae, cap. 24. Cyrillus in lib. de Incarnatione, cap. 25. Damascenus in lib. de Fide cap. 3. & alij; sed hæc sunt accidentaria Deo; ergo. Respondetur maiorem non esse veram, nisi cum triplici conditione. Prima est, ut illa differentia accidentalis prædicetur de subiecto, cui additur in materia contingenti. Secunda, ut consideretur sub diverso lumine. Tertia, ut principia subalternata manifestentur in lumine subalternatis, quæ hic locum non habent; quia id, quod addit obiectum huius tractatus ad obiectum Theologiæ, prædicatur de illo per se, & constituit propositionem in materia naturali: Nam hæc propositio: Deus est homo, est in materia naturali, & est propositio per se ratione suppositi, ut supra diximus ex D. Tho. Deinde scientia de Christo Deo, & homine conclusionem deducit ex principijs eodem habitu, & lumine fidei creditis, quo nota & credita sunt alia principia nostræ Theologiæ; ac proinde scientia de Christo sub eadem ratione formali obiecti, ut res est, & ut obiectum, scilicet sub ratione Deitatis, & sub ratione diuinæ reuelationis mediata cognoscit suas conclusiones, sub qua suas considerat nostra Theologia. Est igitur scientia de Christo nostræ Theologiæ pars: non autem scientia ab ea diuersa, & illi subalternata.

CONTRA VLTIMAM conclusionem est argumentum iam supra solutum, videlicet: Christus est quoddam singulare contingens, & ens per accidens; ergo per se non pertinet ad scientiā Theologiæ. Consequentia probatur: quia scientia est de vniuersalibus, & necessarijs, & de entibus per se. Antecedens verò probatur; quia Christus est hic homo potens deficere & mori; & cum duas includat naturas, scilicet diuinam & humanam non potest esse, nisi ens per accidens. Et confirmatur: quia de alijs singularibus in diuina scriptura reuelatis, ut de Abraham, Moyse, & David, nō est Theologia, sicut nec de Diluio, & Arca Noë; quia sunt singularia contingentia. Respondetur falsum esse antecedens, iam enim supra dictum est scientiam esse posse de contingenti, si cognoscatur per infallibiles causas, quales sunt ordo diuinæ providentiæ, & omne decretum diuinæ voluntatis, nec Christus est ens per accidens, sed ens per se, ut ante diximus. Ad confirmationem dico, in diuina scriptura quædam singularia recenseri ad instructionem, & vtilitatem fidelium; & quædam etiam, ex quibus possunt deduci conclusiones, qualis est beatissima Virgo Maria cum plenitudine gratiæ, & alijs perfectionibus in Euangelio narratis, & Ioannes, ut Christi Præcurior cum officio prædicandi, & baptizandi. Ex his enim veluti fide creditis nostræ Theologiæ principijs Sancti Patres, & alij Theologi scholastici multas deducunt conclusiones, quibus ut veritatibus mediata reuelatis instruuntur fideles, & ut regulis in actionibus diriguntur. Quædam autem alia referuntur in eadem diuina scriptura singularia,

ex quibus nullæ deducuntur conclusiones, & de ijs intelligendum est id, quod ait S. D. in prima par. quæst. 1. art. 2. ad secundum. Vbi sic loquitur: Singularia traduntur in sacra doctrina, non quia de eis principaliter tractetur, sed introducuntur tum in exemplum vite sicut in scientijs moralibus, tum etiam ad declarandum auctoritatem virorum, per quos ad nos reuelatio diuina processit, super quam fundatur sacra scriptura, siue doctrina. Quodd autem de talibus singularibus sermo sit, patet ex argumento illius articuli 2. In eo namque proferuntur distincte tria tantum singularia, scilicet Abraham, Isaac, & Iacob: Ex quibus non apparet in nostra Theologia deduci conclusiones, nisi fortè ratione aliquarum actionum ab ipsis, vel circa ipsos à Deo gestarum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Virum conueniens fuerit Deum incarnari.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod non fuerit conueniens Deum incarnari. Cum enim Deus ab æterno sit ipsa essentia bonitatis, sic optimum est ipsum esse sicut ab æterno fuit. Sed Deus ab æterno fuit absque omni carne. Ergo conuenientissimum est ipsum non esse carni vnitum. Non ergo fuit conueniens Deum incarnari.

C Præterea: Quæ sunt in infinitum distantia, inconuenienter iunguntur: sicut inconueniens iunctura esset, si quis pingeret imaginem, in qua humano capiti ceruix iungeretur equina. Sed Deus, & caro in infinitum distant: cum Deus sit simplicissimus, caro autem maximè composita, & præcipue humana. Ergo inconueniens fuit quod Deus carni viretur humana.

P Præterea: Sic distat corpus à summo spiritu, sicut malitia à summa bonitate. Sed omnino inconueniens esset, quod Deus qui est summa bonitas, malitiam assumeret. Ergo non fuit conueniens, quod summus spiritus increatus corpus assumeret.

P Præterea: Inconueniens est, ut qui excedit magnam, contineatur in minimo, & cui imminet cura magnorum ad parua se transferat. Sed Deum, qui totius mundi curam gerit, tota rerum vniuersitas capere non sufficit; Ergo videtur inconueniens, quod intrinsecus corpusculum vagientis infantia lateat, cui parum putatur vniuersitas: & tandem à sedibus suis absit ille Regnator, atque ad vnum corpusculum totius mundi cura transferatur: ut Volusianus scribit ad Augustinum.

S Sed contra: Illud videtur esse conuenientissimum, ut per visibilia monstrantur inuisibilia Dei: ad hoc enim totus mundus est factus: ut patet per illud Apost. Rom. 1. inuisibilia Dei per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur. Sed sicut Damasc. dicit in principio tertij lib. per Incarnationis mysterium monstratur simul bonitas, & sapientia, & iustitia, & potentia Dei vel virtus. Bonitas quidem, quoniam non desepxit proprijs plasmatis infirmitatem. Iustitia verò: quoniam hominem victo non alio, quam homine fecit vinci tyrannum, neque vi eripuit ex morte hominem. Sapientia verò: quoniam inuenit difficillimi præter decensissimam solutionem. Potentia verò siue virtus infinita: quia nihil est maius quam Deum fieri hominem. Ergo conueniens fuit Deum incarnari.

R Respondet dicendum, quod vnicuique rei conueniens est illud, quod competit sibi secundum rationem propriam naturæ: sicut homini conueniens est ratio, quia

S. Thom.

2. d. 1. q. 1.
art. 1. Et 4.
con. c. 40.
49. 53. 54.
55. Et
op. 2. c. 5. op.
6. op. 1.
3. c. 207. op.
208.

Lib. 3. d. 1.
q. 1. a. 3. ad
3. q. 2. a.
2. ad 1. Et d.
4. q. 1. art. 1.
q. 1. c. 2. ad
71. quia 2.